

Vene õpilane teel Kakerdaja rappa

Sõitsime kohtumisele õpilastest lugejatega Tallinna Pelguranna raamatukokku. Sõitsime trammiga, ja mu saatja, kes kohalikke olusid hästi tundis, mainis ühtäkki, et hea, et oleme kahekesi koos ja istume liiklusvahendis kõrvuti.

Kui kergitasin kulmu, selgitas ta, et Kopli liinide kandis ei ole kunagi hea istuda üksinda akna alla, sest siis võib vabale kohale su kõrval istuda narkomaan.

Ja siis?

“Siis võib juhtuda, et sa ei pääse enam oma aknaalusest kohalt välja,” kõneles mu teejuht. “Ja mitte keegi teine ei sekku.”

Vaadates trammis enda ümber, tundus, et see jutt võib olla tõsi.

Jalutasime raamatukokku, lehekuu päike säras, majad paistsid renoveeritud, tänavad puhtad.

“Näed, seal on üks sotsiaalmaja, ja teine seal!” osutas mu kaaslane.

“Minu ema elab Tartus ka sotsiaalmajas,” vastasin. “Sundüürnikuna sai ta linnalt üürida korteri.”

“Need on siin hoopis teistsugused sotsiaalmajad,” naeratas kaaslane, nagu oleksin öelnud midagi taipamatut.

Raamatukogu paistis viimase vindi peal, ainult õhku ei olnud eriti, nagu ikka uutest ja renoveeritud majades.

Lapsed, ühe vene gümnaasiumi 8. klass, saabusid nagu sõdurid õpetajate valvsa pilgu all – korruga, hiirvaikselt.

Otsustasime koos raamatukogutöötajatega, et integratsiooni sihtasutuse poolt ette nähtud õunad ja kommid lähevad jagamisele pärast esinemist. Kandikud maiustustega olid aegsasti silma alt ära pandud.

Oli ette nähtud rääkida eesti keeles, aga otsustasin siiski rääkida vene keeles, puises ja kanges murdes, mille olin omandanud 1980. aastate kesksaigas Ukrainas väetennisistuses viibides. Õppisime koos ka eesti keelt. Üks tüdruk esimeses reas hoidis millegipärast käsi näo ees, aga tagumises reas ka keegi naeratas.

Mitte ükski laps sellest venekeelse gümnaasiumi 8. klassist pole kunagi rabas käinud.

Alustasin perevägivaldast ja seksuaalsest väärkohtlemisest, sest neil teemadel oli enda lasteraamatute venekeelseid tõlkeid parajasti kinkida. Seejärel siirdusin rahvusmaastikele, mida parasjagu Eestis Looduskaitse Seltsi eestvõttel valime.

Ikkagi kevad, ümberringi kõik öitseb, ka Tallinna puiestikes laulavad linnud. Pealegi oli võimalus näidata seinale pilte. Vargamäe-Tammsaare, Põhja-Kõrvemaa, Kakerdaja raba...

Mõtlesin, kuidas tõlkida sõna “rahvusmaastik” ja ütlesin vene keeles: “meie kõige ilusamad maastikud”.

Kakerdaja raba suveöö hakul, kollane kuu vinnab end uduste laugaste kohale... Tõesti ilus.

“Kui paljud teist on rabas käinud?”

Vaikus.

Järsku ei julge ütelda?

Ei – selgub, et laugas kui selline on kõigile võõras, kauge katsumata, varbaga puudutamata. Mitte ükski laps sellest venekeelse gümnaasiumi 8. klassist pole kunagi rabas käinud.

Liigume edasi piltidega: Norra-Oostriku allikad, Mulgi-maa mäed ja orud, Ahja taevaskojad... Sama mulje – nad pole kunagi taolistes paikades käinud ega tea neist midagi.

Kohtumise lõpuks tegime viktoriini. Rõuge Suurjärve sügavuse jätsid paljud hästi meelde – 38 meetrit. Kes oli aga see Oskar Lutsu teose kangelane, kes koolipoistevahehõlises sõjas sakste võsusid ahjus tuliseks aetud roobiga jökke ajas? Mäletate, oli jutuks...

Ainult üks tüdruk vastab, ja tema kirjutab: “Tammsaare”.

Kallid õpetajad venekeelsetes koolides ja lapsevanemad – tuleb Palamuse kihelkonnamuuseumis ära käia ja koha-peal Tootsi roll selgeks teha. Remont Paunvere klassitoas venib küll kuuldavasti advendiajani, aga enamik teisi Eesti kauneid paiku on alati avatud.

Et ei oleks ainult Tallinn – ja Eesti maastikud on siiski kõigi maastikud.